

BILTEN

CO₂

KOMPROMIS

VARŠAVA - Kompromisom u poslednjem trenutku, u subotu uveče, dan posle zvaničnog završetka, sprečen je kolaps Klimatskog samita UN u Varšavi. Glavna podela je bila kada će i kako zemlje objaviti svoje ciljeve smanjenja CO2 pre globalnog klimatskog dogovora predviđenog za samit u decembru 2015. u

Parizu. Posle dvonedeljnih rasprava, pregovarači iz 200 država usaglasili su se da će se sve zemlje angažovati na smanjenju gasova sa efektima staklene bašte (GHG) što je pre moguće, a idealno bi bilo do prvog tromesečja 2015. Sporazum je okončao nesuglasice između bogatih i siromašnih o podeli tereta kada je reč o ograničenju emisije GHG. Industrijski razvijene države nastoje da uvedu ograničenja za emisiju CO2 svim zemljama, dok zemlje u razvoju smatraju da teret treba da podnesu bogati, jer su većinom odgovorni za zagađenje i klimatske promene. Drugim kompromisom je dogovoreno klimatsko finansiranje tako što je napravljen "Varšavski mehanizam" koji bi trebalo da osmisli sistemski način da bogate države kompenzuju zemljama u razvoju posledice klimatskih promena. Novi globalni sporazum o klimi trebao bi biti potpisan 2015. na konferenciji u Parizu, a stupiti na snagu 2020. **Reuters**

VARŠAVA – „Potpuno je nelogično da zemlje, poput Britanije i SAD dekarbonizuju sopstveni energetski sektor, a plaćaju gradnju TE na ugalj u drugim državama”, rekao je ministar energije Britanije Ed Davey. U govoru na Globalnom klimatskom samitu u Varšavi on je naveo da će Britanija i SAD od sada zajedno raditi na dobijanju podrške takvoj politici u drugim zemljama i kod međunarodnih razvojnih banaka. Iz uticajne ekološke organizacije Prijatelji Zemlje, ovaj potez je podržan, ali je istovremeno poručeno Londonu i Vašingtonu da će pravo na globalno liderstvo u klimatskoj politici dobiti kada isti aršin primene i na sektore proizvodnje nafte i gasa kod kuće, obustavljajući državnu podršku tim industrijama. **The Guardian**

HAMBURG - Evropski sud pravde utvrdiće da li je porez na nuklearno gorivo u Nemačkoj u skladu sa EU zakonodavstvom, jer Hamburški poreski sud, koji je rešavao ovaj slučaj, nije uspeo da donese „pouzdanu“ odluku, pa je zatražio pomoć starije pravne institucije. Nemačka je od januara 2011. uvela namet od 145 evra po gramu nuklearnog goriva ubačenog u svaki od reaktora u toj zemlji, što godišnje donosi državi, a odnosi kompanijama RWE i E.On, operaterima nuklearke Emsland, oko 2,3 milijarde evra. Zbog toga su se ove kompanije obratile sudu u Hamburgu. Ta instanca je, kao i poreski sud u Minhenu, izrazila ozbiljne sumnje oko ustavnosti oporezivanja nuklearnog goriva, pa će konačnu reč dati Sud u Strazburu. **WNN**

BRISEL – Evropska komisija (EK) tužila je Austriju EU Sudu pravde jer nije u svoje zakonodavstvo unela odredbe Direktive o obnovljivoj energiji i predložila dnevnu kaznu* od 40.512 evra do ispunjenja ove obaveze, saopšteno je 20. novembra iz EK. Zemlje članice EU trebalo je da do 5. decembra 2010. unesu

odredbe Direktive čiji je cilj da do 2020. OIE u ukupnom energetsom miksu dostignu udeo od ukupno 20%, sa individualnim ciljevima za pojedinačne članice. Za sektor transporta Direktiva za sve zemlje članice određuje cilj od 10% udela goriva iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji u 2020., uz posebne, strožije

uslove ako se radi o biogorivima. U saopštenju se istim povodom najavljuju za decembar postupci protiv još nekih neimenovanih članica. Austrija je prvi put opomenuta u januaru 2011., ali obavezu do danas nije sprovela. **europa.eu**

* Dnevna kazna se izračunava na bazi formule koja obuhvata faktore ozbiljnosti prekršaja, njegovog trajanja, "n" faktora koji uzima u obzir BDP zemalja članica i dnevne kazne koja trenutno iznosi 640 evra.

OSLO - Statoil je prihvatio kaznu od 10 miliona Nkr (1,22 mil.€) jer je u maju 2011. naftovodom sa svoje offshore platforme Oseberg C u norveškom delu Severnog mora otpremio otpadnu vodu za pranje. Tom prilikom transportovano je tim cevovodom, mimo propisa, oko 180 kubika vode zaprljane i sredstvima za pranje. Državna kompanija je priznala prekršaj i prihvatila kaznu lokalnih vlasti, prenosi **Upstream**.

LONDON – Britanski energetska regulator Ofgem dobio je ovlašćenja da sankcioniše energetske brokere koji obmanom navode industrijske potrošače na pogrešne odluke pri kupovini energije. U tom slučaju regulator može da istraži slučajeve pogrešnih saveta brokera i da pošalje ove posrednike u trgovini na sud. Nova ovlašćenja usledila su pošto je Ofgem u poslednjem istraživanju utvrdio da trećina firmi iz male privrede u Britaniji nema poverenja u brokere, kao i da je nezadovoljna njihovim metodama navođenja na kupovine pod pritiskom i neprofesionalnim ponašanjem. Regulator takođe priprema pravilnik o postupanju energetskih brokera koji će u decembru biti upućen na javne konsultacije.

EnergyLiveNews

ATINA – Energetski regulatori Albanije (ERE), Grčke (RAE) i Italije (AEEG) usvojili su tarifna pravila predložena od strane kompanije TAP AG za Transjadranski gasovod (TAP), kojim će se preko te tri države transportovati azerbejdžanski gas do Evrope. Pravila uključuju metodologije za određivanje cena pristupa i korišćenja transporta gasa gasovodom TAP i važiće kako za kapacitete koji podležu pravilu obaveznog pristupa treće strane, tako i za kapacitete izuzete od ovog propisa. Da podsetimo, Evropska komisija je u

NEWSLETTER ABOUT THE TRANS ADRIATIC PIPELINE

maju ove godine odobrila TAP-u izuzeće od pravila iz 3.energetskog paketa vezanog za Pristup treće strane - kada je u pitanju korišćenje inicijalnog godišnjeg kapaciteta gasovoda od 10 milijardi m³. Drugim rečima, investitori u TAP nisu u obavezi da omoguće i trećim stranama korišćenje gasovoda u početnoj fazi. Pravila predviđaju i sniženje tarifa u slučaju budućih povećanja rezervisanih transportnih kapaciteta, kao i prihvatanje različitih nivoa rizika kod investiranja u početne kapacitete i ulaganja u buduća proširenja. Finalna investiciona odluka za gasovod TAP očekuje se pre kraja ove godine, prenosi **Energia.gr**

STRAZBUR – Evropski parlament odobrio je u utorak na plenarnoj sednici novi instrument za povezivanje Evrope (CEF), od 29,3 milijarde evra namenjenih za završetak ključnih evropskih transportnih, energetskih i telekomunikacionih veza. Reč je instrumentu kojim će se u periodu 2014-2020 finansirati pre svega prekogranično transportno povezivanje – za šta je odvojeno 23,2 mlrd €, dok 5,12 milijardi ide za energetska infrastrukturu i milijarda za telekomunikacioni sektor. Evropska komisija je predlagala da se za taj instrument izdvoji 50 milijardi evra, ali su zemlje članice uspele znatno da smanje predlog pre glasanja u Parlamentu. **europarl.europa.eu**

PARIZ – Međunarodna agencija za energiju (IEA), savetodavna energetska institucija OECD država, dogovorila je u sredu “partnersku saradnju” sa šest zemalja tzv BRIICS grupe, Brazilom, Rusijom, Indijom,

Indonezijom, Kinom i Južnom Afrikom, što je prvi put da su ove strane izrazile interes za jačanje oblika multilateralne saradnje. Na kraju IEA ministarskog sastanka tim povodom je objavljena Zajedničko saopštenje o udruživanju, u kome se najavljuje uspostavljanje redovne razmene informacija i sastanaka partnera. iea.org

POSLOVI

BRISEL – Energetski deficit EU28 opao je u devet meseci ove godine na -255,5 mlrd €, sa -280,8 mlrd € iz perioda januar-avgust 2012., pokazuju podaci **Eurostata** objavljeni 18. novembra.

ANKARA – Francuska energetska kompanija GDF Suez planira da investira sedam do osam milijardi evra u energetski sektor Turske, rekao je 18. novembra ministar energije te zemlje Taner Jildiz za državni TV kanal **TRT**.

RIM – Vlada Italije u četvrtak je usvojila plan prodaje državnih udela ukupne vrednosti do 12 milijardi evra u 2014.godini, gde se izdvaja udeo od 3% u naftnom kolosu Eni, koji sam treba državi da donese prihod od dve milijarde evra. Odluka je posledica prigovora Brisela na budžetske rashode Rima i trebalo bi da obezbedi Italiji prava na ekstra javna ulaganja u 2014. **Dow Jones**

HONGKONG – Naftni kolos ExxonMobil dogovorio je da za tri milijarde dolara proda svoj udeo u honkoškoj kompaniji za proizvodnju električne energije. Toliko će za udeo od 60% u kompaniji CAPCO američkoj firmi platiti kineski proizvođači električne energije CLP Power iz Hongkonga i državni China Southern Power Grid (CSG). **AAP**

BRISEL - EU je iz budžeta ukupno izdvojila 553 miliona evra za pokrivanje troškova zbog zatvaranja četiri reaktora sovjetske proizvodnje u Bugarskoj nuklearki Kozloduj, kao i nuklearke Ignalina u Litvaniji i Bohunice u Slovačkoj. Od toga Bugarskoj je namenjeno 208 miliona evra. Bugarska nuklearna sastoji se iz šest reaktora, ali su prva četiri jačine po 440 megavata zatvorena zbog bezbedonosnih razloga. Prva dva reaktora ugašena su 2003. godine, a treći i četvrti 2006. godine neposredno pred pristupanje Bugarske EU. Peti i šesti reaktor, jačine od po hiljadu megavata, novije su ruske proizvodnje i Evropska komisija smatra da su bezbedni.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE - OIE

BERLIN- Evropski komesar za energiju Guenther Oettinger rekao je da stotine nemačkih firmi rizikuju nelikvidnost ako Berlin iz osnova bude prisiljen da revidira svoj zakon o obnovljivoj energiji (EEG). Nemačka izuzima najveće industrijske potrošače energije od nameta za OIE, što Brisel tumači

nezakonitom državnom pomoći. Oettinger je rekao (19.NOV) da bi, u slučaju pokretanja istrage EU, takva praksa morala da se obustavi, što bi energetske intenzivni sektor nemačke privrede opteretilo 2014. sa oko pet milijardi evra plaćanja OIE nameta ("do moguće nelikvidnosti"). Oettinger, član Merkelove CDU, zamerio je koalicionim partnerima za

formiranje nove vlade što zanemaruju ovaj problem i rekao je da će evropski komesar za konkurenciju Joaquin Almunia narednih dana odlučiti hoće li pokrenuti istragu. **Reuters**

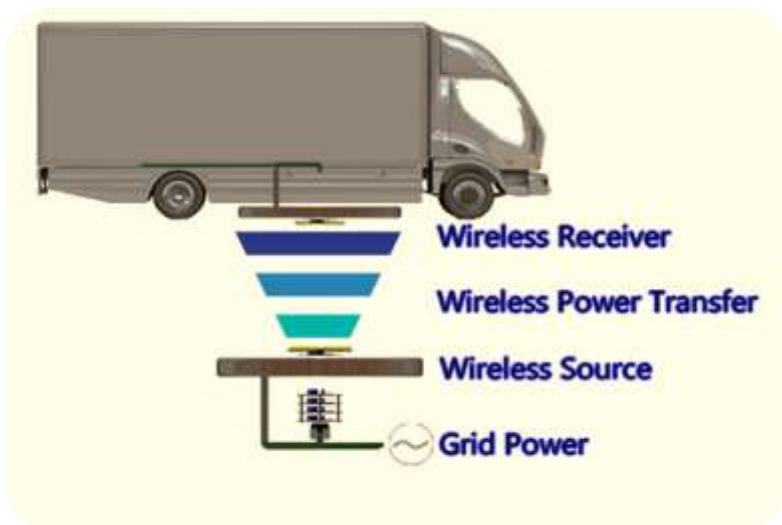
FRANKFURT - Offshore sektoru proizvodnje vetro-energije potrebne su investicije od 123 milijarde dolara do 2020. godine ako teži dostizanju cilja od 40 GW instalisanih kapaciteta na otvorenom moru, a finansijski sektor može da pokrije taj iznos, pokazuje jedna najnovija studija. Ono što, međutim, blokora investicije je neizvesnost nastala promenama regulatornih uslova u sektoru obnovljivih izvora energije, prvenstveno na dva najveća tržišta Velikoj Britaniji i Nemačkoj, navodi izvršni direktor Evropskog udruženja energije vetra (EWEA), Thomas Becker, u izveštaju objavljenom na konferenciji u Frankfurtu. **EWEA**

BERLIN – Nemački Siemens potpisao je 2,2 milijarde evra vredan ugovor s danskom firmom Dong Energy za izgradnju turbina za dva velika offshore vetroparka u Severnom moru u vodama Nemačke. Prema ugovoru Siemens će isporučiti u narednih pet godina

97 vetroturbina snage po 6 MW, s promerom rotora od 154 metra za polja Gode Wind 1 snage 330 MW i Gode Wind 2 snage 252 MW. Proizvedena električna energije moći će da zadovoljava potrebe 600.000 nemačkih domaćinstava. Dong Energy već ima dozvolu za priključak ta dva vetro-parka na mrežu, čija gradnja će početi 2015. **EMP**

NJUJORK - Njujorška firma HEVO power predstavila je model "HEVO power station" za jednostavno i

efikasno punjenje električnih automobila u urbanim sredinama, bez narušavanja gradske vizure. Jedinstveno rešenje u obliku šahta koji bežično puni vozilo, osim što će eliminisati probleme i rizike koje sa sobom nose tradicionalne punionice sa kablovima, upotpunjeno je i aplikacijom koja će korisnika usmeravati do najbliže slobodne punionice, pratiti stepen potrošnje baterije i omogućiti jednostavnu naplatu usluge. HEVO očekuje da ovaj koncept uskoro zaživi u pilot-fazi na ulicama Njujorka, a kasnije i širom sveta. **flippies.com**

ZAGREB - U Hrvatskoj je do danas u sistemu podsticanja obnovljivih izvora energije (OIE) u pogonu 526 elektrana, iz kojih je u mrežu povezano 297,07 MW kapaciteta od čega na vetroelektrane otpada lavovski udeo od 254,25 MW. S finansijske strane, u hrvatski sektor OIE je do sada uloženo više od pola milijarde evra. Na drugom mestu kogeneracijska postrojenja s ukupno 11,5 MW. U 2014. očekuje se realizacija 684 projekata ukupne snage 248,3 MW. Međutim analizirajući sklopljene ugovore o otkupu električne energije iz OIE, na osnovu podataka HROTE-a, u Hrvatskoj postoji 684 projekta-postrojenja koja još nisu priključena na elektroenergetsku mrežu, prenosi **Croenergo**.

PODGORICA - Italijanska firma Ambiente u konzorcijumu sa energetske divom Power China blizu je dobijanja posla izgradnje drugog bloka Termoelektrane (TE) u Pljevljima, vrednog 270 miliona evra, piše portal **SEEbiz**. Odluka o pobedniku tendera, između ukupno devet ponuđača (pet iz Kine i četiri iz Evrope), trebalo bi da bude objavljena početkom decembra.

Fazlić: Prisiljeni prodati udio u Energopetrolu

Izvor: Al-Jazeera Balkans, 21.11.2013 10:07:39

SARAJEVO - Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u utorak je donela odluku o prodaji preko berze svog udela od 22,1% u kompaniji Energopetrol, koja je od 2006. u većinskom vlasništvu konzorcijuma INA-MOL. Šuhret Fazlić, direktor Agencije za privatizaciju kazao je za **Al Jazeeru** da je odluka da se brzo proda udeo u Energopetrolu donesena "zbog mogućnosti da Vlada ostane bez ičega zbog rapidnog gubitka kapitala, koji je zaključno sa 2012. nadmašio visinu kapitala". Fazlić je naglasio da je pitanje kako će se akcije Energopetrola prodavati, ali da se u slučaju prodaje svih deonica može očekivati iznos od oko 3,5 miliona evra. INA i MOL su 67% udela u sarajevskoj naftnoj firmi, uključujući tu osim maloprodajne mreže i veliki naftni terminal kod Sarajeva kupili za 112,5 miliona evra, s tim da se 75 odnosio na planirane investicije koje ni do danas nisu u celini realizovane. Preostalih 11% vlasničkog udela u Energopetrolu u vlasništvu je malih akcionara. **ekapija.ba**